

Arne Deforce · cello

De profundis clamavi ad te, Domine

- zaterdag 21 september | 22.00 - 23.00 uur
KIEZERZAAL SINT SERVAASBASILIEK
-

Akira Nishimura 1953
Threnody (1998)

Giacinto Scelsi 1905-1988
Ave Maria (1958)

Volker David Kirchner 1942
Und Salomo sprach... (1987)

Giacinto Scelsi
Pater noster (1958)

Arne Nordheim 1931-2010
Clamavi (1980)
(De profundis clamavi ad te, Domine)

Giacinto Scelsi
Alleluia (1958)

John Tavener 1944-2013
Threnos (2004)

Sven-Ingo Koch 1974
misterioso - als wäre nichts gewesen (2007)

bidden & smeken

19 - 22 sept 2019

De profundis clamavi ad te, Domine

Muzikale bespiegelingen bij het programma

In de twintigste eeuw hebben veel componisten in de cello een stem gevonden waarmee ze de diepste roerselen van de menselijke ziel muzikaal wisten vorm te geven. Met prachtige, meditatieve en meeslepende melodieën componeren ze de intieme *vox humana* van bidden en smeken, troost en verdriet, melancholie en berusting, verlangen en vervulling. Psalmen en religieuze verzen zijn daarbij vaak bron van inspiratie. Van loutering en contemplatie, van devotie tot extase bezingt de cello in uitgepuurde melodieën de onzegbare kracht van de scheppende Geest, verbinding tussen mens en God, hemel en aarde, natuur en kosmos.

En onder de muziek voerde de draad naar alle chaotische geluiden van de wereld en van de levende wezens, naar de wanorde en pijn die met hun stekels voortdurend gaten staken in zijn borst opdat er een laatste, verborgen bron uit zou opwellen, een helse, gloeiende, ondraaglijke fontein, levend, vitaal, inspirerend, creatief... Alles bij elkaar beluisterde hij van de mensen, van hun lichamen en samenkomsten het gemurmel en rumoer dat onophoudelijk voorafgaat aan de ongetwijfeld betekenisloze geschiedenis.

Het programma opent met een melodie met een oosters karakter. De muziek ontwikkelt zich langzaam in veranderende herhaling als het fragment van een 'vergetende herinnering'. Op de ruïnes van wat ooit een romantische melodie is geweest staan restanten van een klaagzang zonder woorden.

Akira Nishimura

Threnody | Osaka, Japan 1998

Een hymne over het vuur van de Eros van het leven die tevens een meditatie oproept over de onafwendbare eindigheid van het bestaan.

Vorm is dat wat zich immer vervormt. Een lijn, een golf, vloeiend op- en neergaand zoals de vluchtlijn van een vogel. Het kan de vorm van een melodie zijn maar ook de tekening van de herinnering aan een levenslijn die ons doet zingen over datgene wat het leven zin en betekenisloze betekenis geeft.

—

*Waarom dondert de ziel
van de hoogste hoogte de diepste afgrond in?
... de val bergt het opveren in zich.*

—

De pijn van verlies weerklinkt in de toon van haar onzegbaarheid. Het lied zelf is de memorie. De herinnering is eerst en vooral verwarring, ze is 'verwarde herinnering', 'lichte herinnering', een vermogen tot beroering dat diep in ons, verrassend nabij, het raadsel van een onbestemde verandering onderbrengt...

Ben ik hier, ben ik ginds? Mijn vertrouwde oevers veranderen aan weerszijden en laten me dwalend achter.

Giacinto Scelsi

Tre canti sacri | Rome, Italië 1958

Drie sacrale liederen zonder woorden bewerkt voor cello solo, bezingen de geboorte van de ziel, de verlossing uit de eindeloze diepte van het lijden en de lofzang op het leven. *Ave Maria, Pater noster, Alleluia.*

Volker David Kirchner

Und Salomo Sprach... | Mainz, Duitsland 1987

Muziek van de matiging, de vermindering, de versobering, geïnspireerd op de bittere spreekwoorden en wijsheden van Salomo. Alles is ijdelheid. De compositie is een meditatie in de vorm van een mandala. Formeel streng, bijna barok, als het ware een arioso boven een onwrikbaar herhaalde pedaaltoon. C. Steunpunt zijn de wilde opwellingen in het middelste gedeelte.

Arne Nordheim

Clamavi | Oslo, Noorwegen 1980

De tot eindeloze hoogten reikende lofprijzingen ontspringen aan een mond in de eindeloze diepte. 'Uit de diepte roep ik tot u, Heer'. Psalm 130, *De profundis clamavi ad te, Domine*. De cello moet zingen alsof het een menselijke stem is. Een rijkdom aan klankkleuren en verschillende stemhoogten verklanken de diepste zieleroerselen van de psalmtekst.

John Tavener

Threnos | Dorset, Engeland 1990

Klaaglied van het verlies, ter herinnering aan de dood van een goede vriend. Muziek als troosteres van de ziel. Smeekebed voor cello solo. Incarnatiemuziek.

Universele muziek. Ga niet van haar weg, blijf in haar; vloeï met haar mee, zwem in haar stroom, ... maar je moet afdalen in de andere universaliteit, die van de hel met haar onvoorspelbare chaos, om de muziek te zien opwellen uit haar bron, haar te zien stromen, haar geboren te doen worden, haar te componeren, haar geordend naar buiten te brengen, ritmisch als al het bestaande in de wereld en in het leven, dat allemaal tevoorschijn komt uit de diepe hel waar zo wanhopig wordt geschreeuwd.

Sven Ingo Koch

misterioso - als wäre nichts gewesen...

| Düsseldorf, Duitsland 2007

...aarzelend, terughoudend, gehaast en schizofreen, stil huilend, vervoerd, orgiastisch, hysterisch...

Uit het tumult dat voorafgaat aan de wording van de wereld rijst een subtiele muziek, waarvan de stroom door de profetische furiën in brand wordt gezet en in het Hooglied vlamt van mystieke erotiek. Het licht wordt uit de duisternis getrokken, de bovenwateren worden uit de onderwateren getild... een genese van veelvoudige trillingen die gelaagd zijn samengesteld, die eerst materieel

van aard zijn, fysisch, vibrerend, heen en weer schommelden, vleselijk, lijfelijk, moederlijk, muzikaal, psalmodisch daarna geladen met betekenis en uiteindelijk subliem, ... 'misterioso – alsof er niets was gebeurd...'

Arne Deforce

naar Michel Serres en Maurice Blanchot

Arne Deforce

Arne Deforce (Oostende, 1962) studeerde hedendaagse muziek, cello en kamermuziek aan het Koninklijk Conservatorium van Gent en Brussel. Als cellist richt hij zich met name op het hedendaagse solo- en kamermuziekrepertoire, met een voorkeur voor zogenaamd 'onspeelbare' werken (Xenakis, Barrett, Cage, Ferneyhough), elektronische toepassingen in samenwerking met het Centre de Recherches et de Formation Musicales de Wallonie CRFMW (Luik), naast experimentele

© Jimmy Kets

improvisaties met beeld en geluid. Hij heeft geregeld samengewerkt met componisten als Jonathan Harvey, Wolfgang Rihm, Helmut Lachenmann en Gunther Steinke. Daarnaast is hij actief in Champ d'Action, ensemble voor hedendaagse en experimentele muziek. Arne Deforce was te horen op diverse festivals, waaronder Ars Musica, Agora Paris, Archipel Genève, Musica Strasbourg, het Huddersfield Contemporary Music Festival en Wien Modern. Ook bij Musica Sacra Maastricht was hij al enkele keren te gast.

In 2005 debuteerde hij met het BBC Scottish Symphony Orchestra in het *Celloconcert* van Jonathan Harvey.

In juni van datzelfde jaar vertolkte hij tijdens het Holland Festival *Notturmo* voor cello en orkest van Helmut Lachenmann. Verder gaf Arne Deforce uitvoeringen van spraakmakende werken als Brian Ferneyhough's *Time and Motion Study II* voor cello en elektronica (2006) en het *Celloconcert* van Morton Feldman met het Vlaams Radio Orkest (2007).

Tijdens de Ruhrtriennale 2017 bracht hij met de Catalaanse componist Hèctor Parra en geluidsontwerper Thomas Goepfer *Limite les rêves au-delà* in première, een grootse cyclus voor cello en elektronica, geïnspireerd op de theorie van 'superstrings': zwaartekrachtgolven en zwarte gaten zoals beschreven door de Franse fysicus Jean-Pierre Luminet.

Zijn discografie omvat opnamen van werken van onder anderen Jonathan Harvey, Giacinto Scelsi, Morton Feldman, Iannis Xenakis, Phil Niblock en Mika Vaino en diverse van zijn cd's zijn onderscheiden met prijzen als een Diapason d'Or (5x), Coupe de coeur Académie Charles Cros en Prix Caecilia 2012.

In 2012 promoveerde Arne Deforce aan de Universiteit van Leiden (in samenwerking met het Orpheus-Instituut in Gent) op de uitvoeringspraktijk van laat-twintigste-eeuwse complexe muziek, met het proefschrift: *LABORINTH [] – Thinking as experiment: 472 Meditations on the need for creative thought and experimentation in performing complex music from 1962 to the present.*

◆ Ruysdael Kwartet

zondag 22 september · 13.30 - 14.30 uur

SINT JANSKERK · € 18

Joaquín Turina La oración del torero | **Dieter Schnebel** Lamah | **Ludwig van Beethoven** 'Heiliger Dankgesang eines Genesenen an die Gottheit' (deel 3 uit Strijkkwartet nr.15) | **James Tenney** Koan

Een gevarieerd vierluik over bidden. Turina roept de volkse religieuze emotie van stierenvechters op. Schnebel schreef een adagio op een van de Kruiswoorden van Jezus. Het derde deel uit Beethovens *Strijkkwartet nr.15* heet 'Heiliger Dankgesang eines Genesenen an die Gottheit'. Binnen het zen-boeddhisme is een *koan* een enigmatische zinspreuk van een meester om de vorderingen van zijn discipel te testen. Tenney gaf die titel aan een werk dat zich langzaam ontplooit en bedoeld is als aanzet tot meditatie.

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht. Filmselectie i.s.m. Lumière.

DIRECTEUR BESTUURDER Jean Boelen, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht
PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter); Jos Leussink (adviseur); Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Susanne van Els, Bas Geerts en Lieke Wijnia
RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (voorzitter), Michel Cobben, Barbara de Heer, Bas Huyser en Eddy Klomp

PROJECTLEIDING & FONDSNWERVING Fons Dejong **MARKETING & PUBLICITEIT** Hetty van Dongen **PRODUCTIE** Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzter, Sylvester Beelaert en Fons Dejong **VORMGEVING** Philip Leussink **UITVALIE** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Rondon **FACILITAIR** Nandi Nijsten **FINANCIËN** Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-) locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren. **MEDIAPARTNERS** NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding www.musicasacramaastricht.nl/vriend.

STICHTING MUSICA SACRA Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl

[f facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht) • [@FestivalMSM](https://twitter.com/FestivalMSM) | #MSM2019